

Varför inte klimatkompensera med vete?

Krönika publicerad i ATL 2018-05-11

För många år sedan fastnade budskapet "man kan inte kompensera för sina utsläpp av växthusgaser" i mitt huvud. Men klimatkompensering har vuxit till en omfattande kommersiell verksamhet. Förutom EU:s handel med utsläppsrätter så finns en uppsjö med privata alternativ. Som privatperson kan man rena sitt samvete för en flygresor eller måltid genom att betala en slant till trädplantering i Afrika eller liknande projekt. Priset varierar mellan 200-700 kronor per ton koldioxid.

Handeln är momsbelagd vilket utnyttjades av kreativa bedragare och resulterade i "världens största momsbedrägeri" (Operation Vertigo). Många miljarder försvann från EU:s medlemsländer i samband med handeln med utsläppsrätter genom momsbedrägeri. Man kan undra om dessa miljarder användes klimatsmart.

Enligt Naturvårdsverket orsakar varje svensk utsläpp av växthusgaser motsvarande närmare 7 ton koldioxid och inklusive offentlig sektor närmare 11 ton. Det kostar alltså bara några tusenlappar hos de billigare aktörerna att "nollställa" sin klimatpåverkan. Låter det lockande? Tja systemet är omtvistat och många av projekten har inte tålt närmare granskning.

Det är bra att plantera träd i Afrika, men av andra skäl än vårt svenska klimatsamvete. Man kan undra varför det ur klimatsynpunkt inte duger att plantera träd i Sverige där Skogsstyrelsen håller koll. Fast skogens kolbindning ingår faktiskt redan i det som rapporteras till FN. Den tillväxt som inte avverkas, tillsammans med "träprodukter", är nästan lika stor som hela Sveriges utsläpp. Åkermarken däremot är enbart en utsläppskälla i statistiken, trots att åkerns produktion årligen binder mer koldioxid per hektar än skogens. Men det räknas inte för maten äts upp och koldioxiden släpps ut igen. När jordbruksprodukter används till bränsle, biogas och annan "fossilfri" energi räknas det visserligen, men det är andra som tar åt sig äran att vara klimatsmarta.

Flera lantbruksanknutna företag "klimatkompenserar" genom att plantera träd i utvecklingsländer. Exempelvis klimatkompenserar Arla för den ekologiska mjölken. Varför just den kan man undra, men kanske logiskt då den sannolikt har en större klimatpåverkan än den vanliga. Men Skatteverket tyckte inte att det var en avdragsgill kostnad och har fått rätt i två instanser. Rättsmaskineriet går dock vidare. Kammarrätten fann inget samband mellan trädplantering i Afrika och Arlas verksamhet i Sverige och ansåg att de dryga 5,5 miljoner kronorna var en ej avdragsgill gåva. Om regelverket tillåter klimatkompensering inom verksamheten så kan Arla betala för trädplantering hos sina leverantörer i Sverige istället. Det kunde vara ett välkommet tillskott till mjölklikviden och borde röra sig mellan 20-70 öre per liter mjölk. Eller kanske är det mer logiskt att utnyttja åkerns kapacitet. Ett hektar effektivt och miljövänligt odlat höstvetet binder 8-9 ton koldioxid per hektar- Netto! Det gäller dock inte ekologiskt vete. Varför gå över ån efter vatten och lyssna mer på kommersiella intressen än svenskt bondeförnuft?

Kersti Linderholm

Silvbergs Miljöteknik